

Uzasadnienie

Cel wprowadzenia przepisów

Konieczność uregulowania kwestii ubezpieczeń społecznych marynarzy wykonujących pracę na morzu na statkach o przynależności (bandery) innej niż polska, do których również nie mają zastosowania przepisy unijne o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, jest uwarunkowana ratyfikowaniem przez Rzeczypospolitą Polską Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy w Genewie o pracy na morzu z dnia 23 lutego 2006 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 845, z późn. zm.).

Na gruncie obecnego stanu prawnego można wyodrębnić trzy podstawowe grupy marynarzy ze względu na zakres podlegania przez nich ubezpieczeniom społecznym:

1. Marynarze zatrudnieni na podstawie marynarskiej umowy o pracę przewidzianej przez ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2257). Marynarze należący do tej grupy podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu, uregulowanym przepisami ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497, z późn. zm.). Tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym jest umowa o pracę. Grupa ta liczy około 5 400 marynarzy (dane GUS z 2022).
2. Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa członkowskiego Unii Europejskiej (UE) lub Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA). Marynarze, którzy należą do tej grupy, zgodnie z przepisami rozporządzenia 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego podlegają ubezpieczeniom społecznym na zasadach przewidzianych w ustawodawstwie państwa bandery. Grupa ta liczy około 17 000 marynarzy.
3. Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, które nie jest państwem członkowskim UE/EFTA. Grupa ta liczy około 17 000 marynarzy (dane szacowane przez stronę branżową). Jest ona zróżnicowana ze względu na zasady i zakres podlegania ubezpieczeniom społecznym:
  - Marynarze zatrudnieni przez pracodawcę armatora mającego siedzibę w UE, którzy mają miejsce zamieszkania na terenie UE. Marynarze ci z mocy wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej C-631/17 podlegają ubezpieczeniom społecznym zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego ich miejsca zamieszkania. Oznacza to, że jeśli marynarze ci mają miejsce zamieszkania na terytorium Polski,

podlegają oni ubezpieczeniom społecznym zgodnie z przepisami polskiego prawa ubezpieczeń społecznych.

- Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, w której zamieszczono postanowienia dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym przez marynarzy (np. umowa o zabezpieczeniu społecznym z Turcją). Marynarze ci podlegają ubezpieczeniom społecznym zgodnie z przepisami jednego z państw-stron umowy, wskazanego w umowie.
- Marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska nie zawarła umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, a ich pracodawca armator nie ma siedziby na terenie UE/EFTA. Marynarze ci w praktyce nie są objęci ochroną ubezpieczeniową. Część z nich (ok. 20%) dobrowolnie przystępuje do ubezpieczenia emerytalnego i ubezpieczeń rentowych i odprowadza składki do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę. Pozostali nie podlegają w tym okresie i z tytułu pracy na morzu ubezpieczeniom społecznym.

Marynarze nieobjęci ubezpieczeniami w Polsce, ani w krajach UE/EFTA mogą zgłosić się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych pod warunkiem, że zamieszkują na terenie Polski. Szacujemy, że jest ich ok. 500 osób.

Ujęcie ww. grup marynarzy mających miejsce zamieszkania w Polsce, przez pryzmat zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym i opłacania za nich składek na te ubezpieczenia, ma dwie istotne konsekwencje ekonomiczne, biorąc pod uwagę realia marynarskiego rynku pracy. Po pierwsze, takie rozwiązania sprzyjają podejmowaniu przez polskich armatorów decyzji o uprawianiu żeglugi morskiej pod obcymi banderami, w tym w szczególności spoza UE i EFTA. W ten sposób są oni w stanie istotnie zmniejszyć ciężące na nich koszty związane z ochroną socjalną. Po drugie, mający miejsce zamieszkania w Polsce marynarze zatrudnieni przez pracodawców armatorów mających siedzibę w UE, którzy pływają na statkach pod banderą państwa trzeciego, są postrzegani jako mniej konkurencyjni na marynarskim rynku pracy w stosunku do marynarzy mających miejsce zamieszkania poza UE/EFTA lub w krajach UE, w których obowiązują preferencyjne zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym dla marynarzy oraz opłacania za nich składek. Dodatkowo wskazać należy, że aktualne zasady podlegania marynarzy mających miejsce zamieszkania w Polsce ubezpieczeniom społecznym i opłacania za nich składek budzą wątpliwości co do ich pełnej zgodności ze zobowiązaniami Polski wynikającymi z Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC). Konwencja ta w dosyć

szerokim zakresie, w którym Polska zobowiązała się do jej przestrzegania, gwarantuje marynarzom prawo do zabezpieczenia społecznego. Przewiduje ona po stronie Rzeczypospolitej Polskiej obowiązek zagwarantowania marynarzom w polskim porządku prawnym prawa do zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku dla bezrobotnych, świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy, świadczeń w przypadku śmierci żywiciela oraz świadczeń inwalidzkich (świadczeń z tytułu niezdolności do pracy). Uprawnienia te obecnie mają zagwarantowane marynarze zatrudnieni na podstawie marynarskiej umowy o pracę przewidzianej w ustawie z 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu oraz objęci koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego na podstawie przepisów rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz dwustronnych umów o zabezpieczeniu społecznym, dla których właściwe jest ustawodawstwo polskie. Z gwarancji tych nie korzystają natomiast marynarze pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska nie zawarła umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, a ich pracodawca armator nie ma siedziby na terenie UE/EFTA.

Dlatego można wskazać trzy zasadnicze cele projektowanej ustawy:

- dostosowanie rozwiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych marynarzy do realiów marynarskiego rynku pracy i potrzeb ekonomicznych armatorów, z pełnym poszanowaniem zgodności rozwiązań z zakresu ubezpieczeń społecznych marynarzy z przepisami prawa UE o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz zawartych przez Polskę dwustronnych umów międzynarodowych o zabezpieczeniu społecznym,
- zagwarantowanie jak największej liczbie marynarzy pełnej ochrony socjalnej w zakresie wymaganym przez Konwencję o pracy na morzu z 2006 r. (MLC), tj. prawa do zasiłku chorobowego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku dla bezrobotnych, świadczeń emerytalnych, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy, świadczeń w przypadku śmierci żywiciela oraz świadczeń inwalidzkich na zasadach nie mniej korzystnych jak dla pracowników lądowych,
- pełna realizacja wobec marynarzy mających miejsce zamieszkania w Polsce konstytucyjnej zasady prawa do zabezpieczenia społecznego zawartej w art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej – zgodnie z nią obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Projekt wychodzi naprzeciw postulatom podnoszonym przez środowiska pracodawców oraz pracowników wykonujących pracę na morzu, związki organizacji pracodawców oraz związki zawodowe zrzeszające marynarzy. Środowiska te od lat podnoszą potrzebę uregulowania zasad podlegania marynarzy ubezpieczeniom społecznym i opłacania za nich składek w sposób uwzględniający realia marynarskiego rynku pracy i Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (MLC). Od wielu lat toczą się na kanwie rządowej i komisji trójstronnych rozmowy w tym zakresie.

W 2024 r. spotkania strony rządowej reprezentowanej przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Infrastruktury ze stroną społeczną odbywały się: na posiedzeniu sejmowej Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, Zespołu Trójstronnego ds. Żeglugi i Rybołówstwa Morskiego oraz na Zespole Problemowym ds. Ubezpieczeń Społecznych Rady Dialogu Społecznego (RDS). Sygnały strony społecznej znalazły swój odzew w uchwale Rady Dialogu Społecznego nr 128 z 22 kwietnia 2024 r. w sprawie realizacji postanowień Konwencji o pracy na morzu MOP w zakresie stworzenia systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy zamieszkujących na terenie państwa, Członka Konwencji. W uchwale strona pracowników i strona pracodawców RDS wezwała Rząd Rzeczypospolitej Polskiej do pilnego podjęcia prac w celu przygotowania, w uzgodnieniu ze stroną społeczną, rozwiązań w sprawie wypełnienia przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej postanowień Konwencji MOP – MLC 2006, w zakresie systemu ubezpieczeń społecznych dla marynarzy.

Propozycje przyjętych rozwiązań

Kierując się zasadą równego traktowania proponuje się objęcie na tych samych zasadach marynarzy i stworzenie jednolitej regulacji o podobnym mechanizmie jak wobec twórców i artystów, obejmującej preferencyjne zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym i ustalania podstawy wymiaru ze względu na status zawodowy potwierdzony stosownym zaświadczeniem.

Projekt przewiduje następujące zasady:

Marynarze, którzy mają miejsce zamieszkania na terenie Polski pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska nie zawarła umowy dwustronnej o zabezpieczeniu społecznym, a ich pracodawca armator nie ma siedziby na terenie UE/EFTA, lub zatrudnieni przez pracodawcę armatora mającego siedzibę w UE, lub pływający na statkach pod banderą państwa trzeciego, z którym Polska zawarła umowę dwustronną o zabezpieczeniu społecznym, w której zamieszczono postanowienia dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym przez

marynarzy – będą uzyskiwać status marynarza wykonującego pracę na podstawie umowy o świadczenie pracy na morzu, a który będzie odrębnym tytułem ubezpieczeń społecznych.

W celu zapewnienia większej konkurencyjności polskich armatorów projekt przewiduje również zmiany w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym marynarzy zatrudnionych przez polskich armatorów. Mając na względzie zaproponowanie z jednej strony rozwiązań, które będą zapewniały ochronę ubezpieczeniową, a z drugiej obniżenie ciężarów składkowych proponuje się, aby przewidzieć dwa schematy podlegania ubezpieczeniom społecznym. Wybór odpowiedniego schematu będzie w gestii armatora i marynarza.

a) Marynarz będzie pracownikiem.

Marynarze, tak jak obecnie, będą zgłaszani do ubezpieczeń społecznych przez armatorów – pracodawców i pozostaną pod regulacjami pracowniczymi w zakresie ubezpieczeń społecznych. Płatnikiem składek zobowiązanym do opłacania składek będzie armator. Podstawą wymiaru składek będzie uzyskiwany przychód.

Pozostawanie w stosunku pracy jest bezwzględnym tytułem do ubezpieczeń, co oznacza, że zawsze pracownik podlega ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo, a ewentualna konieczność zgłoszenia do ubezpieczeń z innego tytułu (dodatkowa aktywność zarobkowa) powstanie, jeśli pracownik wykonuje umowę o pracę w niepełnym wymiarze i uzyskuje wynagrodzenie niższe niż minimalne.

b) Marynarz będzie uzyskiwał status marynarza.

Zgłaszanie do ubezpieczeń społecznych, podleganie ubezpieczeniu oraz opłacanie składek na te ubezpieczenia będzie oparte na zasadach wskazanych wyżej, w odniesieniu do marynarzy pływających na statkach pod banderami krajów trzecich.

Biorąc pod uwagę powyższe rozwiązanie istotną kwestią będzie ustalenie oraz potwierdzenie statusu marynarza. Status potwierdzany będzie w drodze zaświadczenia wydawanego przez:

- agencję zatrudnienia – dla marynarzy korzystających z jej pośrednictwa w zawarciu umowy na podstawie której będzie świadczył pracę na morzu, z armatorem zatrudniającym go do pracy na statku pływającym pod banderą państwa trzeciego,
- dyrektora urzędu morskiego – dla marynarzy nie korzystających z pośrednictwa agencji zatrudnienia.

Warunkiem zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych będzie przedłożenie w ZUS zaświadczenia wystawionego przez agencję zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskiego. Będzie on jednak

mógł skorzystać z usług agencji zatrudnienia, na podobnych zasadach na jakich obecnie biura rachunkowe świadczą usługi przedsiębiorcom.

Marynarze, z wyjątkiem okresu zawieszenia, objęci obowiązkowo wszystkimi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym i rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym. Do wydawania zaświadczeń w tych sprawach stosowane będą odpowiednio przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. Zaświadczenie będzie potwierdzało status marynarza przy zgłoszeniu marynarza do ubezpieczeń społecznych na zasadach przewidzianych w projekcie. Zaświadczenie, oprócz poświadczenia statusu marynarza, będzie okazywane dla celów kontroli, np. w przypadku wykonywanych przez ZUS kontroli płatnika składek, lub dla celów postępowania związanego z ustaleniem prawa do świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, macierzyńskiego lub wypadkowego.

Prawo do świadczeń krótkoterminowych (zasiłków, świadczenia rehabilitacyjnego) będzie ustalane na zasadach dotyczących osób podlegających obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu, natomiast wysokość tych świadczeń dla marynarzy objętych ubezpieczeniami na podstawie nowego tytułu będzie ustalana na takich samych zasadach jak wobec osób, dla których podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe jest kwotą deklarowaną, czyli analogicznie jak w stosunku do prowadzących pozarolniczą działalność. Wobec marynarzy, którzy zachowują status pracowników nie zmienią się zasady ustalania prawa i wysokości świadczeń.

Natomiast w przypadku świadczeń długoterminowych (emerytury i renty) prawo i wysokość świadczeń byłyby ustalane na zasadach analogicznych jak dla pracowników (marynarze zatrudnieni na statkach pod polską banderą) albo osób prowadzących pozarolniczą działalność (marynarze objęci ubezpieczeniami na podstawie nowego tytułu będący płatnikami składek sami za siebie).

W związku z powyższym konieczne są zmiany:

- ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2189),
- ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475, z późn. zm.),
- ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1667),

– ustawy z dnia 15 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (Dz. U. z 2023 r. poz. 2257).

Szczegółowe zmiany w projekcie ustawy

Zmiana ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 1)

Konieczne zmiany w zakresie definicji: płatnika składek, dyrektora urzędu morskigo oraz agencji zatrudnienia. Te dwie ostatnie poprzez odesłanie do przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (art. 1 pkt 1).

Dodanie nowego tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (emerytalnego i rentowych, chorobowego i wypadkowego) – marynarza, czyli osobę zamieszkujejącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wykonującą pracę na podstawie umowy o świadczeniu pracy na morzu na statku o przynależności polskiej albo innej niż polska, która posiada zaświadczenie wystawione przez agencję zatrudnienia albo dyrektora urzędu morskigo, poświadczające wykonywanie pracy na morzu, datę rozpoczęcia i zakończenia tej pracy oraz status marynarza na podstawie marynarskiej umowy o pracę oraz wpisów do książeczki żeglarskiej lub praktyki pływania potwierdzonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 68 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim wraz ze wskazaniem okresu podlegania (art. 1 pkt 2, 3, 5, 6).

Obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym oraz opłacenia składek przez marynarzy za okres 12 miesięcy, liczony od dnia wskazanego w zaświadczeniu jako dzień uzyskania statusu marynarza poświadczonego przez agencję zatrudnienia lub dyrektora urzędu morskigo, z wyłączeniem okresu w którym marynarz po zakończeniu pracy na morzu dokona „zawieszenia” statusu marynarza, na okres od miesiąca do maksymalnie 3 miesięcy. Zawieszenie będzie zgłaszane do ZUS, na standardowych formularzach ubezpieczeniowych.

Szczegółowy tryb zgłaszania zawieszenia określa dodawany art. 36ab w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym przepisem marynarz, który skończy wykonywać pracę na morzu może dokonać zawieszenia statusu marynarza, na okres od 1 do 3 miesięcy w danym roku. Zgłoszenia zawieszenia i wznowienia będzie dokonywać marynarz przez złożenia dokumentów ubezpieczeniowych – wyrejestrowanie lub zgłoszenie do ubezpieczeń, na zasadach ogólnych określonych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 1 pkt 10).

Marynarze, którzy nie zawieszają statusu w okresie po zakończeniu pracy na morzu będą nadal podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom. Jeśli podejmą się wykonywania innej aktywności zawodowej będącej tytułem do ubezpieczeń to w zależności od dodatkowego tytułu będą objęci obowiązkowymi ubezpieczeniami z tego innego tytułu albo w określonych sytuacjach będą mogli zamienić tytuł do ubezpieczeń, analogicznie jak osoby prowadzące pozarolniczą działalność. Przykładowo, jeśli zatrudnią się na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy albo w niepełnym, ale przy zagwarantowaniu miesięcznego wynagrodzenia w kwocie nie niższej od minimalnego wynagrodzenia za pracę – będą podlegać ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym obowiązkowo jako pracownicy, a jako marynarze będą podlegali tym ubezpieczeniom dobrowolnie. Jeśli natomiast z umowy o pracę w niepełnym wymiarze będą miesięcznie zarabiać kwotę niższą niż minimalne wynagrodzenie za pracę – będą podlegać obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z obydwu tytułów. Jeśli natomiast będą wykonywać umowę zlecenia lub inną umowę o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o zleceniu, rozpoczną prowadzenie pozarolniczej działalności, wykonywać będą umowę o pracę nakładczą będą mogli zgłosić się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych jako zleceniobiorcy lub prowadzący działalność lub jako osoby wykonujące pracę nakładczą albo zamienić tytuł do tych ubezpieczeń na podleganie jako: zleceniobiorcy, prowadzący działalność, czy wykonujący pracę jako wykonawca umowy o pracę nakładczą (art. 1 pkt 4).

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne marynarzy stanowić będzie zadeklarowana kwota, nie niższa jednak od minimalnego wynagrodzenia za pracę, którego wysokość określana jest co roku rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w danym roku. Od dnia 1 stycznia 2025 r. będzie wynosić ona 4626 zł. Składka w nowej wysokości obowiązywać będzie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku (art. 1 pkt 8). Marynarze będą finansować, rozliczać i opłacać składki na ubezpieczenia społeczne (art. 1 pkt 7).

Zgłoszenie do ubezpieczeń na formularzu ZUS ZUA marynarz będzie dokonywał w terminie 7 dni od daty wydania zaświadczenia przez agencję zatrudnienia (jeśli korzysta z jej usług) albo dyrektora urzędu morskiego (art. 1 pkt 9).

W zakresie obowiązków rozliczeniowych – miesięczną deklarację rozliczeniową lub imienny raport rozliczeniowy za kolejny miesiąc będzie sporządzał za marynarzy ZUS, jeżeli w ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej lub imiennym raporcie miesięcznym marynarz

zadeklarował do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne kwotę minimalną. Płatnik składek (sam marynarz) będzie musiał rozliczyć składki samodzielnie w pierwszej deklaracji lub raporcie imiennym i w kolejnych, w których zmieni wysokość podstawy wymiaru składek, np. zadeklaruje kwotę wyższą niż minimalna lub pomniejszą podstawę wymiaru z uwagi na posiadanie prawa do zasiłku (art. 1 pkt 11).

Zmiana ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (art. 2)

Dodanie do listy zdarzeń uznawanych za wypadki przy pracy powodujące uraz lub śmierć – wykonywanie pracy na morzu przez marynarza, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych albo zaistnienie tego zdarzenia po zakończeniu okresu pracy na morzu w okresie podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu.

Tryb i przyznawanie świadczeń z tego ubezpieczenia odbędzie się na zasadach ogólnych, uwzględniając specyfikację pracy marynarzy. Jeśli wypadek przy pracy nastąpi w trakcie pracy na morzu – ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy marynarza (wypełnienie karty wypadku) będzie dokonywała wyznaczona przez kapitana statku osoba albo on sam, a w sytuacji, gdy wypadek nastąpi w okresie podlegania ubezpieczeniom „na lądzie pracy” ustaleń będzie dokonywać ZUS.

Zmiana ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz emeryturach pomostowych (art. 3 i 4)

Marynarze będą finansować, rozliczać i opłacać składki równie na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Emerytur Pomostowych (art. 3) oraz Fundusz Emerytur Pomostowych (FEP). Konieczne zatem dodanie ich do listy osób objętych ryzykiem od bezrobocia w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz jako osób wykonujących prace w szczególnych warunkach w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Zmiana ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu (art. 5)

Dodano odesłanie do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych określającej zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym marynarzy.

Wskazano na właściwość i zasady wydawania zaświadczeń o statusie marynarza na potrzeby art. 6 ust. 1 pkt 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez dyrektora urzędu morskiego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania marynarza w Polsce lub agencję zatrudnienia. Właściwość dyrektora urzędu morskiego będzie określana na zasadach wskazanych w art. 17 ust. 1a ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim.

Zaświadczenie będzie określało okres świadczenia pracy na morzu wraz z datą rozpoczęcia i planowanego jej zakończenia, na podstawie marynarskiej umowy o pracę lub innej umowy dotyczącej świadczenia pracy na morzu przez marynarza, wpisów do książeczki żeglarskiej lub praktyki pływania potwierdzonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 68 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim.

Do terminów i trybu wydawania zaświadczeń będą miał zastosowanie zasady określone w Dziale VII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Przepisy przejściowe (art. 6)

Osoby wykonujące pracę na morzu na statkach o przynależności innej niż polska zatrudnionych na podstawie umowy dotyczącej świadczenia pracy na morzu, które zgłosiły się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych na podstawie art. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, będą podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy

Podobnie marynarze niepodlegający ubezpieczeniom społecznym w dniu wejścia w życie ustawy, a którzy będą wykonywać pracę na morzu na statkach o przynależności innej niż polska zatrudnionych na podstawie umowy dotyczącej świadczenia pracy na morzu zawartej z armatorem mającym siedzibę w innym kraju niż Rzeczypospolita Polska lub inne państwo członkowskie UE albo państwo członkowskie EFTA, zostaną objęci obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym, chorobowym oraz wypadkowym na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli uzyskają zaświadczenie potwierdzające status marynarza, wydane w trybie art. 78b ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o pracy na morzu, w terminie do końca stycznia 2025 r.

Powyżej wskazane osoby zostaną objęte obowiązkowymi ubezpieczeniami pod warunkiem, że uzyskają zaświadczenie wystawione przez dyrektora urzędu morskiego właściwego dla miejsca zamieszkania marynarza lub agencję zatrudnienia i przekażą do ZUS w terminie nie

późniejszym niż do dnia 31 stycznia 2025 r.

Przepis dotyczący wejścia w życie (art. 7)

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

Skutki społeczno-gospodarcze

Przewidywane rozwiązania będą wywoływać różne skutki finansowe w odniesieniu do armatorów oraz marynarzy. W odniesieniu do części z nich nastąpi spadek obciążeń składkowych – za marynarzy będących pracownikami w Polsce, którzy podlegają polskim ubezpieczeniom społecznym i zdecydują się na objęcie nowymi przepisami dotyczącymi marynarzy, natomiast w przypadku marynarzy wykonujących pracę na statkach pod banderami krajów trzecich, którzy do tej pory nie byli objęci obowiązkiem ubezpieczeń w Polsce lub opłacali składki na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż minimalne wynagrodzenie) nastąpi wzrost tych obciążeń – dodatkowe koszty związane z objęciem pozostałymi ubezpieczeniami społecznymi oraz składkami na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz Fundusz Emerytur Pomostowych. Od dnia 1 stycznia 2025 r. minimalne wynagrodzenie wynosić będzie 4626 zł.

W każdym przypadku jednak nowe rozwiązania będą pozytywnie stymulować rozwój przedsiębiorczości na rynku żeglugi morskiej oraz poprawę sytuacji społecznej marynarzy i ich rodzin, w szczególności przez zagwarantowanie wszystkim marynarzom i członkom ich rodzin pełnej ochrony ubezpieczeniowej, której do tej pory byli pozbawieni.

Szacuje się, że nastąpią zwiększone wpływy w sektorze finansów publicznych, tj. do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (FUS), FP i FS, FGŚP oraz FEP. Saldo szacuje się na kwotę łącznie ok. 3,3 mld zł w okresie 10 lat od wejścia w życie przepisów. Oznacza to zmniejszenie o wielkość szacowanej kwoty dotacji z budżetu państwa do FUS. Koszt związany z wydatkami na świadczenia finansowane z FUS marynarzom został oszacowany na ok. 98 mln zł w okresie 10 lat od wejścia w życie przepisów

W ocenie projektodawcy przedmiot projektowanej regulacji nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) projekt ustawy zostanie zamieszczony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Projektowane rozwiązania nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.